

מסורת הש"ס

א) חולין כ ע"ט, ג) [שם], א) [נפלה חו.], ד) חולין כ. [נדע מנה.], ס) [לעיל יח. וש"ן עירובין מו. לקמן כו.], ו) שמחות פ"ט, ז) בחילופי גרסאות מוחק מן חז"ת לרננן עד ציוס השביעי וגורם לעיל מינה עס השוארים לרננן כשנא גדול הבית תוך ג' ימים ולר"ש אפילו ציוס ז' וכן פי' ר"י וכו', ה) צהריים כמו בגדול הבית צבית דבשאיין גדול הבית כ"י ענמנו היו דינא כרבנן כ"ל, ט) [עיי' טחפת הירושלמי שהביא הרא"ש בסמ"ן ל"ז, י') [פי' מתה לחותן],

גהות הב"ח

א) גמ' היה ע"ש א"פ עיי"ט או שהיו גשמים מזלפיין על מנתו ה"ז משונת: (ב) רש"י ד"ה מונה כ"י ואצילות של גדול לא התחיל עד שיסמוס הגולל:

גליון הש"ס

גמ' רצה ממעט בעסקין. עיי' לקמן דף כו ע"א תוספות ד"ה אס יסול:

רבינו חננאל

ואפילו הלך גדול הבית לבית הקברות, ובא בתוך שלשה מונה עמהן. בא לאחר שלשה ומצא שהלך גדול הבית לפני הקברות מונה לעצמו. כדאמר להו רב לבני הצלבוני, דאתו בגו תלתא לימנן בחדיכוי, דאתו לבתר תלתא לימני לנפשיה. בא ממקום רחוק, בתוך שלשה מונה לעצמו, מינן ואילך אפילו בא ממקום קרוב מונה לעצמו. ר' שמעון אומר אפילו (בא) ביום שביעי, בא ממקום קרוב מונה עמהן. ואוקמה ר' יוסי בן שאול, והוא שבא ומצא מנחמין אצל אבילין, כלומר עדיין לא נסתלקו מן האבלות, כדאמרין מקצת היום ככולו. ואיבעיא להו, נינעור האבלין לעמוד ובא ממקום קרוב ומצאן שעדיין לא עמדו מהו, ועלתה בחיקו. אמי משמיה דר' יוחנן, הלכה כר' שמעון באביל, הא דאמרן. דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל. בהדאמרין בגריה ברהין אתא, הילכתא כרבן שמעון בן גמליאל בטרירות, כבר פירשנו בשחיטת חולין, ופשוטה היא. אמר להו רבא לבני מחווא, אתוןן דלא אזליתו בתר ערסא, מכי

הלך גדול הבית לבית הקברות.
אחר מטמו לקוצרו ושהה שם ג' ימים: **מהו.** מי חשבינן ליה כמאן דהוי צבימיה הואיל ולנורך המת הלך אמו: **מונה עמהן.** דאצילות שלהם התחילה משחזרו פניהם מן המת ואצילות של גדול (ב) עד שיסמוס הגולל: **לצני הלפוני.** מקום: **דלא אזליטו בתר ערסא.** דמאן דאזיל בתר ערסא לא חיילא עליה אצילות עד שנסתם הגולל כשמוליכין המטה מצבל לא"י לקבור ואין כל הקרובים כולם יכולין לעלות עד א"י ומלוין המת פרסה או מיל וחזרים: **מכי אהדריטו אפייוכו מצנא דאזולא.** משער החילון של העיר ומגרשה דלחמיתו לציתא: **אסחילו מנו.** ימי אצילות אע"ג דלא נקצר המת עד ימים רבים ואע"ג דאצילות אינו חל עד שיסמוס הגולל לדידכו דלא מחזי חזרתכם כנסתם הגולל: ה"ג **והוא שלא עמדו מנחמין מאללו.** שצא בשביעי שחרית עד שלא עמדו מנחמין אלל זה שצבית: **ננערו לעמוד.** מנענעים ורוזים לעמוד: **אמר מאן דהוא.** אדם אחד מאן דהוה: **מפומיה דמריה.** מר' אבא צריה דרבי חייא או רבי זירא: **אין הלכה אמרי.** כלומר אין הלכה כרבי שמעון: **מדהא מטמו.** ממנה להוליאלו: **ממעט צעסקו.** כגון סחורה: ר"ה

כרשב"ג. במריפות דתנן בני מעים שניקבו וליחה סותמתן כשרה דברי רשב"ג מאי ליחה אמר רב כהנא שירקא דמיעיא דנפיק אנב דוחקא א) אמר מאן דהוא ב) איזבי ואסיק ואגמרא לשמעתא מפומיה דמריה כי סליק אישכחיה לר' אבא בריה דרבי חייא בר אבא א"ל אמר מר הלכה כרשב"ג במריפות א"ל אנא אין הלכה אמרי כר"ש באבב מאי א"ל פלוגתא גינהו דאיתמר רב חסדא אמר הלכה וכן א"ר יוחנן הלכה ר"ג אמר אין הלכה י ואין הלכה כרשב"ג במריפות והלכה כר"ש באבב ב) דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבב ט) על כל המתים כולן י מדרה מטתו הרי זה משובח על אביו ועל אמו הרי זה מגונה היה ערב שבת או ערב יום טוב (ה) הרי זה משובח שאינו עושה אלא לכבוד אביו ואמו ה) על כל המתים כולן * רצה ממעט בעסקו רצה אינו

ושׂיך זה או דלמא לא אתא למעוטי אלא היכא דאיתא גדול הבית צדוכתא אחריתי דלא ידע צהאי אצילות חשיב אצילות דידהו עיקר וצטל האורח גציהו א"ל מונה עמהן והתניא מונה לעצמו לא קשיא הא דלחא גדול הבית צגו תלתא יומי מצית הקצרות דלא הוא מונה עמהן וגם האורח מונה עמהן אס צא צתוך שלשה לרננן או צתוך שבעה לרבי שמעון הא דלא אתא גדול הבית צגו תלתא יומי דלא חשיב אצילות דידהו עיקר דלימני הא דאתא מעלמא צהדיהו מאחר שאין גדול הבית מונה עמהן ולא מיציעא לרננן שאין גדול הבית מונה עמהן כי לא אתא צגו תלתא אלא אפי' לר"ש דאמר אפי' ציוס ז' מונה עמהן ה"מ אחר דלא הוה ידע ציה צתחילה וצטל לגציהו כיון דגדול הבית נמי מני צהדיהו והם תחילת האצילות ועיקרו יותר ממנו שלא ידע צתחילת האצילות אצל החור מצית הקצרות שהיה צתחילת האצילות אינו מונה עמהן היכא דלא אתא צגו תלתא יומי צין אס יש גדול הבית צין אס אין גדול הבית כי הא דא"ל רב לצני הלפוני דלתי צגו תלתא החור מצית הקצרות צגו תלתא לימנו צהדייכו דלא אתו צגו תלתא יומי מימני לנפשיה עכ"ל ז"ל הירושלמי הרי שצא ומנא אצל צתוך ציתו צשני ובשלישי משלים עמהן צרביעי מונה לעצמו ר"ש אומר אפי' צז' משלים עמהם ריב"ל אומר הלכה כר"ש כשיש גדול המשפחה צבית אצל כשאין גדול המשפחה מונה לעצמו ולפי הירושלמי היה נ"ל דאינו פוסק כר"ש אלא כשיש גדול המשפחה צבית אצל אס אין גדול המשפחה הלכה כרבנן דצתוך ג' ימים מונה עמהם לאחר ג' מונה לעצמו ולפ"ז אחי שפיר אפי' אליצא דהלכתא דלתי צגו תלתא לימנו ט) צהדייכו בגדול הבית צבית דכמו שאין גדול הבית הלכתא כרבנן כמו כן בגדול הבית ענמנו והוי דינא כרבנן:

מהדריטו אפייובו אתחילו מנו.
אצל אותם ההולכים עם המת משיסותם הגולל צין גדול הבית צבית צין הולך לבית הקצרות וכן המנהג וצירושלמי אינו כן דהכי תנן מת שהוליוו אותו ממקום למקום כגון אלו דקצרין צמקוס אחר אית תניא תני אלו שכאן מונין משינא

המת ואילו ששם מונין משנתם הגולל ואית תני הני והני משנתם הגולל ורב סימון צשם ריב"ל הכל הולך אחר גדול המשפחה ר' יעקב צשם ר' יוקי לחומרין מהו לחומרין שאם היה גדול המשפחה כאן ט) אלו שכאן מונין משינא המת ואלו ששם מונין משנתם הגולל וגדול המשפחה שם אלו ואלו מונין משיסותם הגולל וקשיא מהו לחומרא הא זימנין אזלינן לקולא צתר גדול הבית כגון שגדול המשפחה כאן שכולם מונין משינא המת מן הבית דהוי קולא לכן נראה לפרש שאם גדול המשפחה כאן מונין מיד ומתחילין להתאבל עמו לכבודו מיד כשישמעו אפי' שלא צפניו אצל עיקר אצילות יתחילו למנות משיסותם הגולל וכן איתא צהדיא ר"ג זוגה דמכת י) אחתיה סליק אחיה עמה אמר ליה רבי מנא כיון שיש גדול הבית מסלקת גצי אחוך שלוף סנדלא וצתוספות הרב פירש שהש"ס אינו מחלק כן:

הלך גדול הבית לבית הקברות מהו תא שבע דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אפילו הלך גדול הבית לבית הקברות א מונה עמהן מונה עמהן והתניא מונה לעצמו לא קשיא הא ב דאתא בגו תלתא והא דלא אתא בגו תלתא כי הא דאמר להו רב לבני הצלבוני דאתו בגו תלתא לימנו בהדייכו דלא אתו בגו תלתא לימנו לנפשיהו אמר להו רבא לבני מחווא אתון דלא אזליתו בתר ערסא י מכי מהדריטו אפייוכו מבבא דאבולא אתחילו מנו: ר"ש אומר

הלך גדול הבית לבית הקברות מהו תא שבע דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אפילו הלך גדול הבית לבית הקברות א מונה עמהן מונה עמהן והתניא מונה לעצמו לא קשיא הא ב דאתא בגו תלתא והא דלא אתא בגו תלתא כי הא דאמר להו רב לבני הצלבוני דאתו בגו תלתא לימנו בהדייכו דלא אתו בגו תלתא לימנו לנפשיהו אמר להו רבא לבני מחווא אתון דלא אזליתו בתר ערסא י מכי מהדריטו אפייוכו מבבא דאבולא אתחילו מנו: ר"ש אומר אפילו בא ביום השביעי ממקום קרוב מונה עמהן: א"ר חייא בר גמדא א"ר יוסי בן שאול אמר רבי י והוא שבא ומצא מנחמין אצלו ה בעי רב ענן ננערו לעמוד ולא עמדו מהו תיקו ב) גמירי חבריה דר' אבא בר חייא מר' אבא ומנו ר' זירא ואמרי לה חבריה דר' זירא מרבי זירא ומנו ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ט) הלכה כרבי שמעון בן גמליאל בטרירות והלכה כרבי שמעון באבב כרבי שמעון באבב הא דאמרין במעין שניקבו וליחה סותמתן כשרה דברי רשב"ג מאי ליחה אמר רב כהנא שירקא דמיעיא אנב דוחקא א) אמר מאן דהוא ב) איזבי ואסיק ואגמרא לשמעתא מפומיה דמריה כי סליק אישכחיה לר' אבא בריה דרבי חייא בר אבא א"ל אמר מר הלכה כרשב"ג במריפות א"ל אנא אין הלכה אמרי כר"ש באבב מאי א"ל פלוגתא גינהו דאיתמר רב חסדא אמר הלכה ר"ג אמר אין הלכה י ואין הלכה כרשב"ג במריפות והלכה כר"ש באבב ב) דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבב ט) על כל המתים כולן י מדרה מטתו הרי זה משובח על אביו ועל אמו הרי זה מגונה היה ערב שבת או ערב יום טוב (ה) הרי זה משובח שאינו עושה אלא לכבוד אביו ואמו ה) על כל המתים כולן * רצה ממעט בעסקו רצה אינו

ושׂיך זה או דלמא לא אתא למעוטי אלא היכא דאיתא גדול הבית צדוכתא אחריתי דלא ידע צהאי אצילות חשיב אצילות דידהו עיקר וצטל האורח גציהו א"ל מונה עמהן והתניא מונה לעצמו לא קשיא הא דלחא גדול הבית צגו תלתא יומי מצית הקצרות דלא הוא מונה עמהן וגם האורח מונה עמהן אס צא צתוך שלשה לרננן או צתוך שבעה לרבי שמעון הא דלא אתא גדול הבית צגו תלתא יומי דלא חשיב אצילות דידהו עיקר דלימני הא דאתא מעלמא צהדיהו מאחר שאין גדול הבית מונה עמהן ולא מיציעא לרננן שאין גדול הבית מונה עמהן כי לא אתא צגו תלתא אלא אפי' לר"ש דאמר אפי' ציוס ז' מונה עמהן ה"מ אחר דלא הוה ידע ציה צתחילה וצטל לגציהו כיון דגדול הבית נמי מני צהדיהו והם תחילת האצילות ועיקרו יותר ממנו שלא ידע צתחילת האצילות אצל החור מצית הקצרות שהיה צתחילת האצילות אינו מונה עמהן היכא דלא אתא צגו תלתא יומי צין אס יש גדול הבית צין אס אין גדול הבית כי הא דא"ל רב לצני הלפוני דלתי צגו תלתא החור מצית הקצרות צגו תלתא לימנו צהדייכו דלא אתו צגו תלתא יומי מימני לנפשיה עכ"ל ז"ל הירושלמי הרי שצא ומנא אצל צתוך ציתו צשני ובשלישי משלים עמהן צרביעי מונה לעצמו ר"ש אומר אפי' צז' משלים עמהם ריב"ל אומר הלכה כר"ש כשיש גדול המשפחה צבית אצל כשאין גדול המשפחה מונה לעצמו ולפי הירושלמי היה נ"ל דאינו פוסק כר"ש אלא כשיש גדול המשפחה צבית אצל אס אין גדול המשפחה הלכה כרבנן דצתוך ג' ימים מונה עמהם לאחר ג' מונה לעצמו ולפ"ז אחי שפיר אפי' אליצא דהלכתא דלתי צגו תלתא לימנו ט) צהדייכו בגדול הבית צבית דכמו שאין גדול הבית הלכתא כרבנן כמו כן בגדול הבית ענמנו והוי דינא כרבנן:

מהדריטו אפייובו אתחילו מנו.
אצל אותם ההולכים עם המת משיסותם הגולל צין גדול הבית צבית צין הולך לבית הקצרות וכן המנהג וצירושלמי אינו כן דהכי תנן מת שהוליוו אותו ממקום למקום כגון אלו דקצרין צמקוס אחר אית תניא תני אלו שכאן מונין משינא

המת ואילו ששם מונין משנתם הגולל ואית תני הני והני משנתם הגולל ורב סימון צשם ריב"ל הכל הולך אחר גדול המשפחה ר' יעקב צשם ר' יוקי לחומרין מהו לחומרין שאם היה גדול המשפחה כאן ט) אלו שכאן מונין משינא המת ואלו ששם מונין משנתם הגולל וגדול המשפחה שם אלו ואלו מונין משיסותם הגולל וקשיא מהו לחומרא הא זימנין אזלינן לקולא צתר גדול הבית כגון שגדול המשפחה כאן שכולם מונין משינא המת מן הבית דהוי קולא לכן נראה לפרש שאם גדול המשפחה כאן מונין מיד ומתחילין להתאבל עמו לכבודו מיד כשישמעו אפי' שלא צפניו אצל עיקר אצילות יתחילו למנות משיסותם הגולל וכן איתא צהדיא ר"ג זוגה דמכת י) אחתיה סליק אחיה עמה אמר ליה רבי מנא כיון שיש גדול הבית מסלקת גצי אחוך שלוף סנדלא וצתוספות הרב פירש שהש"ס אינו מחלק כן:

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

בב.

הלך גדול הבית לבית הקברות מהו.
פי' מי מונה לעצמו או לא דשמא כיון שהוא טרוד צעניי ממת וכששמעו הם שמע גם הוא ימנה עמהן או שמא מונה לעצמו ולא ידענא מאי הוי דינא בגדול הבית שצא ממקום קרוב אי מונה עמהן הואיל והוא עיקר ויש ליתן טעם לומר שהוא מונה לצדו הואיל ואינו יודע האצילות או טעם להיפך דהואיל משום המת הלך ימנה עמהם:

דאתא בגו תלתא יומין.כשאתא גדול הבית צתוך ג' ימים מונה הוא עמהן וכדאמרין לעיל ג' ימים הראשונים מונה עמהם וקשיא לי דהא קיי"ל כר"ש דלפ"י ציוס ז' מונה עמהן כדאמרין לקמן וא"כ מה לי תוך ג' מה לי לאחר ג' ונראה מתוך ה"ג דלפ"י לר"ש (צר יוסף) הוי חילוק דתוך ג' ואחר ג' מקום רחוק שפי' הא דאתא צגו תלתא יומי מונה עמהן אפי' צא ממקום רחוק אתא לצתר תלתא יומי ממקום קרוב אפי' תוך ז' מונה עמהן וצמקון פירש אפי' לר"ש אחיה הך מילתא ועוד יש לפרש דה"פ הלך גדול הבית לבית הקצרות מהו דמיציעא ליה אס אותו שצא מונה עם השוארים וכך פי' ר' יצחק ז"ל והוא כשיש גדול הבית צבית אז מונה עמהן הצא אלס ממקום קרוב ומנאס אצלים שאע"פ שאצילותם חל מקודם לשלו ומנאס יוס או יומים יסיים עמהן י) לרננן כשצא גדול הבית תוך ג' ימים שפירש גדול הבית ג' ימים ולר"ש אפי' ציוס השביעי דוחקא כשיש גדול הבית צבית כי אז צטל אלס והכי פי' איציעא להו הלך גדול הבית לבית הקצרות פי' הלך ללות מת עד עיר אחרת וקצרו שם מהו שהא מונה עמהן אותו שצא אלל אצלים שצעיר שמת צה מונה עמהן אע"פ שאין גדול הבית עמהן שם [או לא] דהא דצעין גדול הבית צבית למעוטי האני נמי קאתי אע"ג דידע צהאי אצילות

מוסף רש"י

ליחה. מנפנים הוא (וחזיון)

י. שירקא דמיעיא דנפיק אנב דוחקא. גלגליא ואדוקה צבן מנפנים ומזליין אותה מהם צדוחק (שם). אמר מאן דהוא. אחד מן הגמרא מן מהו שאלא ולא טעם שמו (בצ"ח כו.) ולא היו ויזכור אלו שסידרו הגמרא מן מהו (וחזיון ג.). איזבי ואסיק. לארעא דשקאל לאתריה דרבי אבא בריה דרבי חייא צר אבא, ואגמראא לשמעתא מפומיה. דר' חייא צר אבא ואגמרה משמיה אי אמר הלכה כר' שמעון או לא (שם).

רבינו חננאל (המשך)

הדירותו אפייוכו מבבא דאבולא אתחילו למימני. ירושלמי הרי שבא ומצא [אבל] בתוך ביתו, בשני ובשלישי מונה עמהן, ברביעי מונה לעצמו. ר' שמעון אומר, אפילו (א) בבש"י משלים עמהן. אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר' שמעון, בשאין [הוא] גדול משפחה, אבל אם הוא גדול משפחה מונה לעצמו, כר' מינא שהורה לר' יעקב ארמניא, מכיון שאתה גדול מנה לעצמן. על כל המתים המדרה מטתו משובח, על אביו ועל אמו מגונה. אילא אם היה ערב שבת או ערב יום טוב או שהיו גשמים מזלפיין על מטתו, ועושה לכבוד אביו, הרי גם זה משובח. על כל המתים אם רצה שלא למעט בעסקו אלא (אם) רצה לישא וליתיי בסחורתו כל היום הרשות בידו.

ה) צירושלמי הגי' אפילו כרביעי משלים עמהן והכרי פשוט דל"ל כרביעי וי"ה צתוס' כאן ד"ה דלחא צשם הירושלמי וכן צי"ל כדכרי כרציו.

עין משפט ונר מצוה

קלג א ב טוש"ע י"ד סימן שעה סעיף ח צה"ה: קלד ג מיי פ"ח מהל' אכל הל' ה טוש"ע שם סעיף ב: קלה ד ה מיי שם פ"ו הלכה ד טוש"ע שם סעיף ח:

קלו ו מיי פ"ו מהל' שמחה הלכה יד סמג עשין סג טוש"ע י"ד סימן מז סעיף א: קלוז ז מיי פ"ד מהל' אכל הלכה ז סמג עשין דרננן ב טוש"ע שם סימן שז סעיף ב: קלה ח מיי שם פ"ו הלכה ט טוש"ע שם סימן שפ סעיף כד:

מוסף רש"י

ליחה. מנפנים הוא (וחזיון)

י. שירקא דמיעיא דנפיק אנב דוחקא. גלגליא ואדוקה צבן מנפנים ומזליין אותה מהם צדוחק (שם). אמר מאן דהוא. אחד מן הגמרא מן מהו שאלא ולא טעם שמו (בצ"ח כו.) ולא היו ויזכור אלו שסידרו הגמרא מן מהו (וחזיון ג.). איזבי ואסיק. לארעא דשקאל לאתריה דרבי אבא בריה דרבי חייא צר אבא, ואגמראא לשמעתא מפומיה. דר' חייא צר אבא ואגמרה משמיה אי אמר הלכה כר' שמעון או לא (שם).

רבינו חננאל (המשך)

הדירותו אפייוכו מבבא דאבולא אתחילו למימני. ירושלמי הרי שבא ומצא [אבל] בתוך ביתו, בשני ובשלישי מונה עמהן, ברביעי מונה לעצמו. ר' שמעון אומר, אפילו (א) בבש"י משלים עמהן. אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר' שמעון, בשאין [הוא] גדול משפחה, אבל אם הוא גדול משפחה מונה לעצמו, כר' מינא שהורה לר' יעקב ארמניא, מכיון שאתה גדול מנה לעצמן. על כל המתים המדרה מטתו משובח, על אביו ועל אמו מגונה. אילא אם היה ערב שבת או ערב יום טוב או שהיו גשמים מזלפיין על מטתו, ועושה לכבוד אביו, הרי גם זה משובח. על כל המתים אם רצה שלא למעט בעסקו אלא (אם) רצה לישא וליתיי בסחורתו כל היום הרשות בידו.

ה) צירושלמי הגי' אפילו כרביעי משלים עמהן והכרי פשוט דל"ל כרביעי וי"ה צתוס' כאן ד"ה דלחא צשם הירושלמי וכן צי"ל כדכרי כרציו.